

กระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมบนฐานพหุวัฒนธรรม
สำหรับเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
THE PROCESS OF PROMOTING MORALITY AND ETHICS ON A MULTICULTURAL BASIS
FOR YOUTH IN THE THREE SOUTHERN BORDER PROVINCES

¹พระครูสุตกิจสโมสร, ²รังสรรค์ วัฒนาชัยวณิช, ³พระครูโสภณวชิรบัณฑิต,
⁴พระมหาสมคิด สมปนโน, ⁵วีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์, ⁶จักรพงษ์ ธรรมธำพร
และ ⁷ปัทวิกาญจน์ แก้วศรีหน่อ

¹Phrakhrusutakitsamosom (Kotan), ²Rangsan Wattanachaiwanich,
³Phrakhrusoponvachirabundit Wichian (Kulmanee),
⁴Phramahasomkhid Sompanno (Inkaew), ⁵Weerasak Boondhit,
⁶Chakkapong Thamthanapat and ⁷Pattawikan Kaewsrinor

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

²rangsan.wat@mcu.ac.th,

Received: October 27, 2024; **Revised:** December 5, 2024; **Accepted:** January 29, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษากระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่สอดคล้องกับพหุวัฒนธรรมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและศาสนา โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน วัตถุประสงค์ของงานวิจัยคือเพื่อพัฒนาแนวทางและรูปแบบ

¹อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

²อาจารย์ ดร.นักวิเคราะห์นโยบายและแผน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

⁴อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

⁵อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

⁶นักวิจัยอิสระ ดร.

⁷นักวิจัย

กิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในบริบทของพหุวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชน โรงเรียน และครอบครัวในการสนับสนุนและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับเยาวชน การวิจัยนี้ใช้วิธีการเชิงคุณภาพผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตการณ์ในพื้นที่ โดยมีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบด้วยครู ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง และเยาวชน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่ากระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่มีประสิทธิภาพในพื้นที่ดังกล่าวจำเป็นต้องคำนึงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ผลจากการวิจัยนี้นำไปสู่การพัฒนาแนวทางและรูปแบบกิจกรรมที่สามารถนำไปใช้ในพื้นที่อื่นๆ ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างสังคมที่มีความเข้าใจและเคารพซึ่งกันและกันในบริบทของพหุวัฒนธรรม

คำสำคัญ : พหุวัฒนธรรม, คุณธรรม, จริยธรรม

Abstract

This research aims to study the process of promoting moral and ethical values in alignment with multiculturalism in the three southern border provinces of Thailand, a region characterized by cultural and religious diversity, particularly among youth. The objectives of the research are to develop appropriate approaches and activity models for promoting moral and ethical values in a multicultural context. Additionally, it emphasizes fostering collaboration between communities, schools, and families to support and enhance moral and ethical values among young people. This study employs a qualitative methodology, utilizing in-depth interviews and field observations. Data were collected from a sample group consisting of teachers, community leaders, parents, and youth. The findings reveal that an effective process for promoting moral and ethical values in this area requires consideration of cultural diversity and the active participation of all stakeholders. The results of this research have led to the development of approaches and activity models that can be applied in other culturally diverse areas. These findings aim to foster societies that promote understanding and mutual respect within the context of multiculturalism.

Keywords: Multiculturalism, Morality, Ethics

บทนำ

การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมบนฐานพหุวัฒนธรรมสำหรับเยาวชน เป็นการชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตให้กับเยาวชนในพื้นที่ โดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง อันได้แก่ พระสงฆ์/ผู้นำทางศาสนา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน รวมทั้งเครือข่ายภาคีรัฐภาคเอกชนและภาคประชาสังคมในพื้นที่ ร่วมให้การสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผล ซึ่งการขับเคลื่อนด้วยพลังบวรและพลังบรมโดยชุมชนดังกล่าวจะทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง เนื่องจากการเชื่อมประสานสัมพันธ์ร่วมกัน จากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ซึ่งเป็นสิ่งที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนานทำให้คนไทยมีมโนสำนึก ความดีงาม จรรยา มารยาท พัฒนาการเป็นไปตามวัย สามารถอยู่ในสังคมและประกอบสัมมาชีพออย่างเป็นสุขอย่างยั่งยืนและเป็นการเสริมสร้างชุมชนคุณธรรมตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่เพื่อพัฒนาคนให้เป็นคนดี มีความเจริญงอกงามทั้งด้านความรู้และคุณธรรมที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ นำคุณค่าแห่งศาสนา ศิลปะ พหุวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์โดยบูรณาการร่วมกับสถานศึกษา

ซึ่งสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน มีปัญหาจริยธรรมเป็นอย่างมากทั้งที่เกิดขึ้นกับผู้ใหญ่และปัญหาที่เกี่ยวกับเด็ก หรือ เยาวชนของชาติ ซึ่งปัญหานั้นเป็นปัญหาเกี่ยวกับความประพฤติคือศีลธรรม และจริยธรรมเสื่อมโทรม เป็นอุปสรรคต่อความเจริญก้าวหน้าสกัดกั้นการพัฒนาใดๆ ที่พึงมีขึ้น ประการหนึ่ง สังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงไปเร็วมากทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมามากมายปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นเป็นที่สนใจก็คือ ปัญหาเกี่ยวกับ “วัยรุ่น” หรือ “เยาวชน” เพราะเยาวชนเป็นกลุ่มกำลังสำคัญของประเทศชาติ อีกทั้งวัยรุ่นเองละทิ้งศีลธรรมและวัฒนธรรม มากขึ้น ความประพฤติและแสดงออกของวัยรุ่นขัดต่อศีลธรรมและจริยธรรมอันดีงามของชาติตลอดไป ถึงการประพฤติเสียหายและฝ่าฝืนระเบียบวินัยของโรงเรียน โดยทั่วไปนั้นพฤติกรรมของวัยรุ่นเป็นที่ น่าสนใจอย่างมากของพ่อแม่ ครู อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมสั่งสอน ด้วยเหตุที่วัยรุ่นเป็น ระยะเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลง ในด้านความเจริญเติบโตทั้งในร่างกายจิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เด็กวัยรุ่น จึงมีปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวมากกว่าเด็กอื่น ๆ³ และจากการศึกษาจากข้อมูลสถิติเกี่ยวกับ เด็กและเยาวชนไทย โดยกลุ่มงานวิเคราะห์และพยากรณ์สถิติเชิงสังคมสำนักสถิติพยากรณ์ สำนักงาน สถิติแห่งชาติ พบปัญหาที่สำคัญ คือ ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนไทย ไม่ว่าจะเป็น ความผิดเกี่ยวกับการทะเลาะวิวาท ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ฯลฯ โดยส่วน ใหญ่เป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมากที่สุด รองลงมาคือคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน และความผิด เกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ตามลำดับ หากพิจารณาจำนวนคดีที่เด็กถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจทั่วประเทศ พบว่า มีเด็กที่อายุต่ำกว่า 18

ปี จำนวนไม่น้อยที่กระทำผิด โดยส่วนใหญ่เป็นเด็กอายุ ระหว่าง 15-17 ปี ประมาณ 30,000 คนต่อปี ซึ่งทางที่ดีที่สุด คือ ควรหาทางป้องกันเหตุมากกว่า การแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ ด้วยวิธีการการพัฒนานักเรียน เยาวชน ให้มีความรู้และจริยธรรมเริ่ม ตั้งแต่เยาว์วัย ให้ความสำคัญแก่การสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมครอบครัวที่อบอุ่นและสถานศึกษา ที่เอาใจใส่ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิดด้วยการปลูกฝังความรู้ที่ทันโลกและคุณค่าที่ดีของวัฒนธรรมไทย การ ส่งเสริมบทบาทของคณะสงฆ์ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โรงเรียนและครอบครัวต้องร่วมมือกัน อย่างใกล้ชิดตลอดจนสนับสนุนให้มีการปฏิบัติธรรม และความสงบร่มเย็นทางจิตใจควบคู่กับการ เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ทุกรูปแบบและทุกแนวทางจะโน้มน้าวจิตใจเยาวชน ให้ห่างไกลจากสิ่งชั่วร้ายหลีกเลี่ยงสื่อลามกอนาจาร การหมกมุ่นทางเพศก่อนวัยอันควร อันตรายและ พิษภัยจากยาเสพติด ต้องพัฒนาไปตามธรรมชาติของวัยนักเรียนและความพร้อมทางด้านจิตใจ โดย การให้ศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไม่ฝืนธรรมชาติ

ประกอบกับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี ในฐานะเป็นสถาบันการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ซึ่งมีภารกิจหลัก คือ การให้การศึกษาที่ถูกต้องตามวิถีแห่งพระพุทธศาสนาแก่ศาสนิกชน ได้ดำเนินกิจกรรมด้านการเรียนการสอนด้านพระพุทธศาสนาเป็นหลัก เนื้อหาวิชาที่เปิดเปิดทำการเรียนการสอนได้เน้นองค์ความรู้เชิงทฤษฎีด้านศาสนา รวมทั้งนำแนวความคิดในการให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนทางศาสนา นำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และนำไปแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ตลอดจนสร้างความรู้ ความเข้าใจหลักปฏิบัติตามวิถีชีวิตของศาสนาอื่นที่อยู่ในชุมชนท้องถิ่นได้อย่างถูกต้อง และสามารถสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืนภายในชุมชน จากบริบทดังกล่าว ทำให้คณะผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาโครงการวิจัย เรื่อง “กระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมบนฐานพหุวัฒนธรรมสำหรับเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้” เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีทักษะในการดำเนินชีวิตที่งดงาม สามารถสร้างความสามัคคีและสันติสุขให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมบนฐานพหุวัฒนธรรมสำหรับเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อพัฒนากระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมบนฐานพหุวัฒนธรรมสำหรับเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อสร้างเครือข่ายเยาวชนคุณธรรมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมบนฐานพหุวัฒนธรรมสำหรับเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้” เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) กับผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ปรชาญชุมชน นักวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียน คณาจารย์ ครูและผู้นำชุมชนในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส ซึ่งคณะผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร (Population) คือ เยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ เยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส จำนวน 150 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Selection)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ปรชาญชุมชน นักวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียน คณาจารย์ ครูและผู้นำชุมชน ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำนวน 1 ครั้ง ๆ ละ 10 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามความสำคัญของเรื่อง เพื่อศึกษากระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมบนฐานพหุวัฒนธรรมสำหรับเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้และการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) กับผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ปรชาญชุมชนนักวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนคณาจารย์ ครู และผู้นำชุมชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.2 แบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส

2.3 การศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยใช้การพัฒนาจัดกิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมบนฐานพหุวัฒนธรรมสำหรับเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ใช้เวลาอบรมต่อเนื่อง 1 คืน 2 วัน

2.4 จัดเวทีในการถ่ายทอดองค์ความรู้ เรื่อง “กระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมบนฐานพหุวัฒนธรรมสำหรับเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้”

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ในการศึกษาทั้งในเชิงเอกสาร (Documentary Research) และข้อมูลเชิงประจักษ์เชิงพื้นที่ที่ได้จากการสังเกต (Observations) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ซึ่งเป็นกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยคณะผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์โดยการสรุปตามสาระสำคัญด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้ โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ตามประเด็นหัวข้อ ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยรวม รายด้านเพื่อนำไปอธิบายข้อมูลในรูปแบบตารางต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญกระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมบนฐานพหุวัฒนธรรมสำหรับเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้โดยสรุปตามลำดับดังนี้

1. กระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมบนฐานพหุวัฒนธรรมสำหรับเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่า

กระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมบนฐานพหุวัฒนธรรมสำหรับเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) กับผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ปราชญ์ชุมชน นักวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียน คณาจารย์ ครูและผู้นำชุมชน ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้จำนวน 10 รูป/คนเพื่อให้ได้คู่มือในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมบนฐานพหุวัฒนธรรมสำหรับเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้สรุปได้ว่าพหุวัฒนธรรม (Multiculturalism) ซึ่งเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นในยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) และแพร่กระจายไปทั่วโลก โดยจุดกำเนิดของแนวคิดนี้อยู่ในอเมริกาเหนือ โดยเฉพาะในประเทศแคนาดาและสหรัฐอเมริกาในช่วงทศวรรษที่ 1970 แนวคิดพหุวัฒนธรรมเกิดขึ้นภายใต้บริบททางการเมืองและสังคมของโลกยุคหลังอาณานิคม และกระแสทุนนิยมที่พยายามรื้อถอนและทำลายอำนาจของรัฐและกลุ่มวัฒนธรรมหลักที่พยายามสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันสังคมพหุวัฒนธรรม หมายถึงสังคมที่ประกอบด้วยกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เชื้อชาติ ภาษา ศาสนา และวิถีชีวิต แนวคิดนี้เน้นการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและยอมรับความแตกต่าง องค์ประกอบสำคัญ

ของสังคมพหุวัฒนธรรมรวมถึงความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวิถีชีวิต ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่าในการสร้างสังคมที่เข้มแข็งและมีความสามารถในการปรับตัวการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม (Multicultural Education) เกิดขึ้นในทวีปอเมริกาเหนือในช่วงทศวรรษที่ 1940 อันเป็นผลมาจากขบวนการเรียกร้องสิทธิพลเมืองในสหรัฐอเมริกา เพื่อจัดการเลือกปฏิบัติด้านที่อยู่อาศัย อาชีพ และการศึกษา แนวคิดนี้พัฒนาไปเป็น “การศึกษาระหว่างวัฒนธรรม” (Intercultural Education) โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์สังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ของประเทศไทยเป็นกระบวนการที่ต้องการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งจากสถาบันการศึกษา องค์กรทางศาสนา ชุมชนท้องถิ่น และภาครัฐและเอกชน การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในพื้นที่นี้มีความสำคัญในการสร้างความสามัคคีและความสงบสุขในสังคมที่หลากหลาย รวมถึงการพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดี การมีคุณธรรมและจริยธรรมจะช่วยให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปในทิศทางที่ยั่งยืนและมีความสามารถในการแข่งขันในระดับนานาชาติ

จากการสอบถามเยาวชนเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยการพัฒนากระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมบนฐานพหุวัฒนธรรมสำหรับเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามระดับการพัฒนากระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 60 ข้อ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$ S.D.=0.35) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าระดับการพัฒนากระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมคือเมื่อมีการนัดหมายเพื่อพบปะ หรือประชุม ข้าพเจ้าไปตรงเวลาทุกครั้งร้องลงมา ($\bar{X} = 4.18$, S.D.=0.65)เป็นผู้ที่รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

2. การพัฒนากระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมบนฐานพหุวัฒนธรรมสำหรับเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า

กระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมบนฐานพหุวัฒนธรรมสำหรับเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นมี 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1) ลงพื้นที่เพื่อทำความร่วมมือกับ นายก อบต. ผู้นำชุมชน ผู้อำนวยการโรงเรียน ราษฎ์ชาวบ้าน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเยาวชนในชุมชน ขั้นตอนที่ 2 จัดกิจกรรม 2 วัน 1 คืน โดยจัดกิจกรรมในวันเสาร์ที่ 1 และ วันอาทิตย์ที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2567 ณ อุทยานแห่งชาติน้ำตกทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ซึ่งกิจกรรมในวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2567 เป็นกิจกรรมการเสวนาบรรยายเรื่อง “วิถีชีวิต ค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณี คุณธรรม” โดยบรรยายเกี่ยวกับความเป็นอยู่การอยู่ร่วมกันในชุมชนและสังคมที่ต่างศาสนาโดยไม่แบ่งแยกกันมีความรักความสามัคคีการมีคุณธรรมและจริยธรรมในวิถีชีวิตที่เป็นอยู่เมื่อจบการบรรยายจะเป็นกิจกรรมภาคบ่ายได้ให้นักเรียนลงกิจกรรมเข้าฐานการ

เรียนรู้โดยแบ่งได้ 6 ฐานให้แต่ละกลุ่มเดินเวียนเข้ารับฟังการบรรยายของแต่ละฐานโดยจะใช้เวลาในการบรรยายหรือทำกิจกรรมประมาณฐานละ 30 นาที

3. การสร้างเครือข่ายเยาวชนชนคุณธรรมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า

หลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้กิจกรรมช่วงเช้าและช่วงบ่ายเยาวชนสามารถนำข้อมูลที่ได้อบรมบอกเล่าต่อให้เพื่อนที่ไม่ได้เข้าไปในพื้นที่หมู่บ้านนั้นได้รับรู้และเข้าถึงข้อมูลที่ออกมาแนะนำและนักเรียนสามารถปรับตัวเข้ากับทุกสถานการณ์ที่เจอได้และนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้เรียนมาไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันและการสร้างเครือข่ายเยาวชนชนคุณธรรมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นการลงทุนในอนาคต โดยมุ่งเน้นให้เยาวชนเป็นผู้นำในการสร้างความสงบสุขและการพัฒนาคุณธรรมในชุมชนของตนเอง

อภิปรายผล

1. กระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมบนฐานพหุวัฒนธรรมสำหรับเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

กระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมบนฐานพหุวัฒนธรรมสำหรับเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นแนวทางที่สำคัญในการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์และศาสนาต่าง ๆ ในพื้นที่ กระบวนการนี้ต้องอาศัยการวางแผนอย่างละเอียดและการปฏิบัติที่มีความต่อเนื่อง เพื่อสร้างสังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bhikhu Parekh (2000) มองว่าสังคมพหุวัฒนธรรม (Multicultural society) หรือ แนวคิดพหุวัฒนธรรม (Multiculturalism) มักอ้างถึงความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Cultural differences and Cultural diversity) รัฐบาลหนึ่งดำรงอยู่ด้วยกลุ่มวัฒนธรรมที่แตกต่างกันและหลากหลายสมาชิกของกลุ่มเหล่านี้ต้องการให้สังคมตระหนักและยอมรับถึงความแตกต่าง ทั้งในทางกฎหมายและทางปฏิบัติ ซึ่งความแตกต่างที่เกิดขึ้นมักแสดงออกเป็นอัตลักษณ์ของกลุ่ม ที่เกิดขึ้นจากวัฒนธรรมที่สั่งสมมาเป็นระยะเวลายาวนาน ผู้คนต่างวัฒนธรรมต้องการให้สังคมปฏิบัติต่อตนอย่างเท่าเทียม ไม่แบ่งแยกและกีดกัน บางกลุ่มเรียกร้องให้เคารพในความแตกต่าง โดยไม่มองว่าความแตกต่างนั้นคือพฤติกรรมเบี่ยงเบนการยอมรับความแตกต่างเรียกร้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎเกณฑ์ของสังคม การให้ความเคารพในความแตกต่างเรียกร้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติ โดยในการเรียกร้องนี้ได้กระทำผ่านสัญลักษณ์และวิธีการต่าง ๆ เป็นการต่อสู้เพื่ออิสระ มีสิทธิอัตตวินิจัย (self-determination) ปฏิเสธการแทรกแซงทางวัฒนธรรมและจริยธรรม

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ James A. Banks ศาสตราจารย์ทางด้านการศึกษา University of Washington–Seattle และผู้อำนวยการ Center of Multicultural Education เคยดำรงตำแหน่งประธานสมาคม the American Educational Research Association (AERA) และ the National Council for the Social Studies (NCSS) เสนอว่าการศึกษาพหุวัฒนธรรมมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 3 อย่างคือ 1)แนวคิด เรื่องของแนวคิดทางการศึกษาพหุวัฒนธรรมคือสร้างโอกาสการเรียนรู้ที่เท่าเทียมให้กับนักเรียนโดยไม่ต้องคำนึงถึงเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ชนชั้นทางสังคม หรือเพศที่ของนักเรียน ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนบางคนถูกตัดโอกาสเนื่องจาก เชื้อชาติ เพศ และสถานภาพทางสังคมของเขาเหล่านั้น 2) การเคลื่อนไหวเพื่อปฏิรูปการศึกษา การปฏิรูปการศึกษาคือการปรับเปลี่ยนในเรื่องยุทธศาสตร์การสอนเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนและเปิดโอกาสให้กับเสียงของเขาเหล่านั้น ตลอดจนสร้างโอกาสที่เท่าเทียมในเรื่องของการเรียนรู้ 3) กระบวนการ การศึกษาพหุวัฒนธรรมเป็นกระบวนการเรียนรู้ต่อเนื่องที่มีวัตถุประสงค์สำคัญคือสร้างให้เกิดแนวคิดประชาธิปไตยในโรงเรียนและสังคม โดยตระหนักถึงความเสมอภาค เสรีภาพ และภราดรภาพ

พระบารุ่ ฃญญาโณ (โพธิ์ศรี) (2554). ได้ประมวลคำว่า“คุณธรรม”และ “จริยธรรม”เข้าด้วยกันได้เป็น “คุณธรรมจริยธรรม” (Moral Virtues) มีความหมายว่า เป็นการประพฤติปฏิบัติที่เป็นสิ่งที่ดีงามถูกต้องตามมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของสังคม หรืออาจจะให้ความหมายได้ว่า “คุณธรรมตามกรอบจริยธรรม”คุณธรรมและจริยธรรมมีความสำคัญต่อการพัฒนามนุษย์ เพื่อให้มีคุณภาพ ลักษณะอันนำมาซึ่งคุณธรรมจริยธรรมที่ดี ความประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามตามคำสั่งสอนในศาสนา หรือการประพฤติตามเกณฑ์ที่ถูกต้องทั้งกาย วาจา และใจ อันก่อให้เกิดประโยชน์และความสุข ทั้งต่อตนเองและสังคมส่วนรวม นำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าของสังคม เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดในตัวบุคคลมากที่สุด

2. การพัฒนากระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมบนฐานพหุวัฒนธรรมสำหรับเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

การพัฒนากระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมบนฐานพหุวัฒนธรรมสำหรับเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้คณะผู้วิจัยได้ทำการส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาทักษะและความรู้ให้แก่เยาวชนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญสม โพธิ์เงิน (2537). ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนไว้ดังนี้ 1) จัดโรงเรียนและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการสอนจริยศึกษาในโรงเรียน อย่างสืบเนื่องสม่ำเสมอ ไม่ให้มีสภาพเสื่อมโทรม ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย สกปรกรกรุงรัง ไม่ว่าจะเป็นส่วนใดสถานที่ใดในโรงเรียน 2) หัวหน้าสถานศึกษา ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ทุกคนในโรงเรียน ประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม ตามหน้าที่

ของตนโดยสม่ำเสมอจนเป็นนิสัย 3) ดำเนินการอบรมสั่งสอนนักเรียนทั้งนอกและในให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักจริยธรรมและหน้าที่ของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอสืบเนื่องไม่ขาดตอน 4) สังคมและสิ่งแวดล้อมภายนอกโรงเรียน มีอิทธิพลในค่านิยมจริยธรรมต่อนักเรียนมากจึงควรจัดแนวปฏิบัติในด้านจริยธรรมภายนอกโรงเรียน โดยให้สัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อมโรงเรียนอย่างเหมาะสม 5) กำหนดระเบียบโรงเรียนในเรื่องต่าง ๆ ตามหลักจริยธรรม และดำเนินการให้นักเรียนถือปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ โดยครู อาจารย์มีต้องไปพำสอนและคอยเฝ้าดูเพื่อเป็นการฝึกวินัยในตนเองของนักเรียนไปในตัวด้วย 6) การสอนคุณธรรมจริยธรรมในห้องเรียน จะต้องมีการเรียนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ โดยให้ได้ปฏิบัติจริงและปฏิบัติจนเป็นนิสัยเป็นการสำคัญ 7) สอดแทรกจริยศึกษาในการสอนวิชาอื่น ๆ และการจัดกิจกรรมทุกประเภทของโรงเรียน 8) จัดให้มีอุปกรณ์การสอนจริยศึกษา กิจกรรมส่งเสริมจริยศึกษาและห้องจริยศึกษาตามความเหมาะสม 9) จัดให้มีการประเมินผลและผลการจัดและการสอนจริยศึกษาทุกระยะและนำผลการประเมินผลและวัดผลมาปรับปรุงการจัดและการสอนจริยศึกษาในโรงเรียน ให้นักเรียนได้มีคุณสมบัติสมบูรณ์ ตามความหมายของการศึกษาในแผนการศึกษาแห่งชาติ

3. การสร้างเครือข่ายเยาวชนคุณธรรมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

หลังจากการกิจกรรมสร้างเครือข่ายเยาวชนสามารถนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้ในการใช้ชีวิตซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรางคณา หุ่นสุวรรณ (2555) ได้กล่าวถึง การสร้างจิตสำนึกสาธารณะสำหรับเยาวชน เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสร้างเสริมคุณลักษณะเพื่อการเกิดจิตสำนึกสาธารณะแนวทางในการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะสำหรับเยาวชน เป็นแนวทางที่หลากหลายเน้นกระบวนการของการจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ภายใต้เงื่อนไขรูปการศึกษาพัฒนาคุณภาพสื่อร่วมมือกันทำงาน และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง กิจกรรมเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ของเยาวชน เสมือนเป็นรูปแบบหนึ่งของการศึกษาและเมื่อเยาวชนได้ลงพื้นที่ในหมู่บ้านเรียนได้เรียนรู้วิถีชีวิตซึ่งได้สอดคล้องกับงานวิจัย มิ่งขวัญ แสงสุวรรณ (2545) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบ้านโป่งอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนบ้านโป่ง มีประวัติศาสตร์ความเป็นมา มีผู้นำชุมชนที่เป็นคนซื่อสัตย์ เสียสละ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล คนในชุมชนมีความสัมพันธ์ระบบเครือญาติ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือกัน มีคุณธรรม มีจริยธรรม มีศรัทธามุ่งมั่นทางจิตใจ ซึ่งถือว่าเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญ ดังนั้นชุมชนที่มีทุนทางสังคมที่มีอยู่ในการรวมกลุ่มกันวิเคราะห์หาทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ทำให้ชุมชนมีการเรียนรู้จากการทำงานร่วมกัน มีการจัดการ มีแผน มีโครงการ สมาชิกทุกคนมีความเสียสละ มีการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรม การที่สมาชิกในชุมชนมีคุณภาพ มีคุณธรรม ทำให้ชุมชนมีสันติภาพ มีชุมชนเข้มแข็งสามารถดำรงความเป็นชุมชนต่อไปได้

งานศึกษาชิ้นนี้ชี้ให้เห็นถึง ความสำคัญของทุนทางสังคมที่ส่งผลให้เกิดการสร้าง ความเข้มแข็งให้กับชุมชนผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในการวิเคราะห์หาทางเลือกของตนเองในการแก้ไขปัญหา นำมาซึ่งความเข้มแข็ง มั่นคง ยั่งยืน

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ควรมีการสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการพหุวัฒนธรรม กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันจัดทำหลักสูตรการศึกษาและกิจกรรมในการเสริมสร้างการเรียนรู้ ที่เน้นการเคารพและยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีการสอดแทรกหลักคุณธรรมจริยธรรมในทุกระดับชั้นเรียน สร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันกับรัฐบาลท้องถิ่น และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงระหว่างสถาบันการศึกษา หน่วยงานศาสนา และองค์กรชุมชน เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเข้าใจที่ดีระหว่างกลุ่มเยาวชนที่มีพื้นฐานวัฒนธรรมที่แตกต่างกันให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

เอกสารอ้างอิง

- บุญสม โพธิ์เงิน. (2537). *คุณธรรมในการอยู่ร่วมกันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พระบำรุง ปญญาพล (โพธิ์ศรี) (2554). *ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
- มิ่งขวัญ แสงสุวรรณ. (2545). *กระบวนการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบ้านโป่ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- วางคณา หุ่นสุวรรณ.(2555). *การทดลองสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างเรื่องการปฏิบัติตนเป็นคนดีกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาทักษะคิดวิเคราะห์และจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. บัณฑิตวิทยาลัย: ราชภัฏเทพสตรี
- Banks, James A. Multicultural Education and Curriculum Transformation. In *Journal Of Negro Education*, Vol 64, No. 4. 1995.

Parekh, Bhikhu. What is Multiculturalism?. In *MULTICULTURALISM a symposium On democracy in culturally diverse societies*. 1999. from <http://www.indiaseminar.com/1999/484.htm>